

Vuur

Vierde viering in een serie over de elementen

21 april 2013

Groet

Aarde is vast
Water is vloeibaar
Lucht is ongrijpbaar
maar Vuur is verschroeiend
vernietigend
en veranderend.

Het geeft warmte,
is beweeglijk
en vluchtig.

Vuur bestaat meestal niet lang,
want ze heeft aarde en lucht nodig.
Vuur is het enige element dat je zelf maakt:
Aarde, water en lucht *zijn* er,
Vuur wordt gemaakt.

Vuur is ook verandering
passie
energie
inspiratie,
licht,
kracht,
zuivering
en het geeft zicht.

Vuur moet je koesteren,
maar ook in de gaten houden:
het kan omslaan op een gruwelijke manier
maar ook ons in het hart van onze religie treffen.

Vuur van religie,
vuur van Jeruzalem, stad van ons allen.
Daar testen we elkaar op de houdbaarheid van ons geloof.
Luister naar Titus die in het jaar 70 na Christus Jeruzalem verwoest.

De verwoesting van Jeruzalem

(deze tekst is niet voor internet beschikbaar)

Waar het over ging

Dit is de 4e viering in de serie "De Elementen".

In de eerste viering over het element "Aarde" hebben we het Scheppingsverhaal gelezen en gehoord over de aarde als basis en bron. Om te koesteren.

In de tweede viering stond het element "Water" centraal. We hoorden een dialoog over water van leven en dood.

De vorige viering ging over het element "Lucht". Lucht om te ademen, adem en leven. Ademen en tot rust komen. We hebben zelfs gemediteerd.

Vandaag staat het element "Vuur" centraal. We hoorden net een verhaal over de vernietigende werking van vuur. Jeruzalem waar het vuur van drie religies dikwijls gewelddadig op elkaar botsen. Nog steeds. Religie is een gevaarlijk goedje. Het leidt tot vurige hoop, tot grondeloze wanhoop. Wij zijn christenen, zullen we ooit echt het Jodendom begrijpen, de Islam doorgronden?

Maar vuur is ook de drijfkracht die het uithoudt te midden van alle dreiging en stress. We horen straks het verhaal van de mannen in de vuuroven, dat ons zal vertellen over vertrouwen: ook al gaan we in vlammen op, we worden door geen vuur verteerd.

Ook lezen we over de mystieke ervaring van Blaise Pascal, één van de grootste natuur- en wiskundigen aller tijden. Hij werd als door vuur geraakt op z'n 31e tijdens het lezen van Johannes hoofdstuk 17. Hij schreef zijn ervaring op een briefje dat hij in de voering van zijn jas naaide en dat na zijn dood gevonden werd.

Licht,
Vuur om te leven.
Vurig leven.
Dat maak je zelf.

In de vuuroven

Het verhaal uit Daniël 3 over de jongelingen in de vuuroven, naverteld voor jong en oud.
(Tekst niet op internet beschikbaar)

Het vuur van Blaise Pascal

Blaise Pascal (Clermont-Ferrand, 19 juni 1623 – Parijs, 19 augustus 1662) was een van de grootste natuur- en wiskundigen aller tijden. Hij ontdekte onder meer de "wet van Pascal" (De druk die op een vloeistof wordt uitgeoefend, plant zich in alle richtingen met dezelfde grootte voort) en schreef "Pensées".

Op zijn 31ste had hij een mystieke ervaring tijdens het lezen van Johannes hdst 17. Pascal voelde dat de leegte van zijn leven met de klap gevuld werd met de tegenwoordigheid van God. Hij noemde het zijn "tweede bekering". Hij vond het zo doorslaggevend dat hij er aantekeningen van maakte en ze in de voering van zijn jas naaide. Die notities werden gevonden in de jas die hij droeg toen hij stierf.

Hij schreef o.a. dit:

Het jaar onzes Heren 1654, maandag 23 november ... Van ongeveer halfelf 's avonds tot ongeveer een half uur na middernacht,

VUUR God van Abraham, God van Isaak, God van Jakob (Ex3:6)

niet van wijsgeren en geleerden.

Zekerheid, diepe vreugde, vrede.

God van Jezus Christus.

God van Jezus Christus.

"Mijn God en uw God" (Joh.20:17)

"Uw God is mijn God" (Ruth1:16)

De wereld vergeten, alles behalve God ...

Vreugde, vreugde, vreugde. Tranen van vreugde.

Jezus Christus.

Ik ben gescheiden van Hem; want ik heb Hem gemedend, Hem verloochend, Hem gekruisigd. Moge ik nooit van Hem gescheiden zijn.

Hij kan slechts bewaard blijven, langs de wegen die onderwezen worden in het evangelie. Volledige en zoete zelfverloochening.

Totale onderwerping aan Jezus Christus en aan mijn leider.

Eeuwigdurende vreugde, in ruil voor één dag strijd op aarde.

Ik zal uw Woord niet veronachtzamen (Ps.119:16)

Amen.

Overweging

Plaatje 1

Probeer je dat Jeruzalem van 70 na Christus nog eens voor te stellen. Het is eigenlijk een te gruwelijk plaatje om te laten zien. De branden zijn ongecontroleerd en verschrikkelijk verwoestend. Over de stapels lijken hadden we het al. Niks geen icoon van heldendom zoals in Boston, maar slechts een glimp daarvan.

En altijd weer dwaasheid en hebzucht die er aan ten grondslag ligt. Dat ligt ten grondslag aan alle terrorisme of het nu van de staat komt of van opstandige groeperingen. Maar de Joden was het water wel tot aan de lippen gestegen door de hebzucht en willekeur van de Romeinen en zelfs de verstandigsten en invloedrijksten van hen deden aan de opstand mee. Het was een religieuze volksofstand. We zeiden het al, religie is een gevaarlijk en explosief goedje en je kunt je afvragen of je er iets mee te maken wil hebben. Vooral als het gemengd wordt met politiek.

Plaatje 2

Een paar onvermijdelijke beelden van de oorlog in Syrië. Van de week in de NRC, maar waarschijnlijk ook in andere kranten. Totaal verwoeste stadsdelen met hier en daar een wanhopig mens tussen de kapotte gebouwen. En maar doorvechten. Er lijkt geen kruid tegen gewassen. Niemand die weet hoe het verder moet. Ingrijpen, niet ingrijpen. Vuur dat niet geblust wordt, niet te doven. Zo gevaarlijk kan het zijn als wij het oproepen en niet weten waar de uitgang is.

Plaatje 3

Brandweermannen uit de hele wereld. Ze lijken er overal hetzelfde uit te zien. Forse helmen, zwaar materiaal meezeulend om mensen te ontzetten. En ze vertellen dat het soms lijkt bij een echt grote brand dat het vuur zelf een ziel heeft en geluid maakt, een stem heeft. En zo snel als het de levens van mensen kan veranderen bij verlies van geld en goed. Mensen leven dan altijd voor en na de brand. Na een brand bij mijn buurvrouw beneden in de kerstnacht durfde ik wekenlang geen kaars aan te steken en heb ik echt even doodsangst gevoeld. Paniek. Gered door de brandweer, grote bewondering.

Plaatje 4

Dit is Blaise Pascal, met veel haar en prachtige kleding uit die tijd. Een briljant wetenschapper die o.a de eerste mechanische rekenmachine ontwierp. Je ziet een rechthoekige doos die al trekken van een pc verraadt.

Hij krijgt een openbaring die hij alleen kan omschrijven met 'vuur'.

Na deze ervaring trok hij zich vaker terug in het klooster Port-Royal (Parijs) waar Pascals drie jaar jongere zuster Jacqueline al eerder was ingetreden en waar velen uit de adel en gegoede burgerij een retraite deden. Naast zijn wetenschappelijke werk en ondanks ziekten en dagelijkse pijn hield Blaise zich meer en meer bezig met het bestuderen van de Bijbel en de werken van de kerkvaders. Mede door nauwkeurige bestudering van Augustinus kwam hij tot de overtuiging dat diens opvattingen omtrent zonde en genade, zuiverder zijn dan die van de Rooms-katholieke Kerk. En hoewel hij in zijn Lettres Provinciales de Paus zelfs aanklaagt is hij nooit uit de rooms-katholieke kerk getreden. Dat deden ze toen nog niet.

Plaatje 5

Dit is je bejaarde moeder. Ze staart uit het raam. Huilt ze? Wat ziet ze toch? Vuur, mystiek kan je overvallen. Dat gebeurt veel vaker dan iedereen denkt. Een moment van ontroering, niet zomaar een losse traan bij een mooi lied, maar dat plotseling je kernbron wordt geraakt. Snel achter elkaar beelden van Mozes, Maria, Franciscus, Teresia van Avila, Johannes van het Kruis, Nescio, Thomas Merton, Hammerskjold, Daniel Berrigan, Ernesto Cardenal, Elie Wiesel, Emmanuel Levinas, Kierkegaard, Simone Weil, Titus Brandsma enz. En velen onder ons. Leg je oor maar te luisteren. Mystiek is een persoonlijke ervaring van wat het leven waard maakt geleefd te worden. Vuur.

Plaatje 6

Dit ben ik zelf. Met een helm op en een gietspak aan bij de Hoogovens als bedrijfspastor. Schoenen met stalen neuzen opdat je tenen niet gekneusd raken door zware stukken metaalafval. Het is kerstnacht en ik ben apart naar de staalfabriek gegaan om met de jongens te praten. Het vriest, maar het is bloedheet. Het idee van kerstnacht wordt onderdrukt. He, moet je niet in de kerk zitten, zeggen ze. We zingen balorig de herdertjes lagen bij nachte in alle nette en natuurlijk ook ongekuiste varianten. Ik zal het nooit vergeten. Ik was nog jong. Een jongeling in de vuuroven. Een onderdompeling in het echte leven van zware ploegendienst en dikwijls gevaarlijk werk. Het brandwondencentrum in Beverwijk vestigde zich niet voor niks aldaar. Het vuur van de gerechtigheid was het wat mij dreef. Wie zijn de valse goden?

Plaatje 7

En hier dan de drie jongelingen in de vuuroven. Er is nog een vierde verschijning maar het is niet duidelijk wie of wat het is. Je kunt het op het plaatje bijna niet zien. Een schim, een engel. God? Het boek Daniel staat vol met testen. Daniel in de leeuwenkuil en die merkwaardige scene met de schrijvende hand. Omdat het tempelgerei was misbruikt. Mene tekel. Diezelfde nacht nog viel het rijk van Nebukadnezar in de handen van de Perzen. Of het voedsel weigeren door de vrienden van Daniel omdat het voedsel van de koning was die vereerd werd als een afgod. Het gaat steeds weer om het weerstaan van autoritaire aanspraken om je aan te passen aan het heersende denken of de heersende macht. Een soort mystieke weerbaarheid, de vernietiging die jou niet raakt omdat je principieel overeind blijft in je eigen domein. Onaanraakbaar als het er op aankomt.

Plaatje 8

En hier zien we onszelf in deze ruimte. Starend naar een beeld van onszelf dat er niet is. Introspectief. Wij zijn de vuurmakers. We steken kaarsen aan, we laten ons aansteken door elkaar. Jij bent er en jij en jij. Het is licht en het is vrolijk. We zijn als jongelingen in de vuuroven, geen stress, we wandelen in Gods aangezicht en hopen dat nog lang te doen. We zien er goed uit omdat we weet hebben van het vurige puin van de wereld, maar ook omdat we er soms iets aan doen vanuit vermogens die we hier op zondagen bij elkaar aansteken. Elkaar opstoken zou ik bijna zeggen of door God die grote opstoker van ons leven.

Plaatje 9

Het laatste plaatje is helder wit of toch niet. Ik zie ook alle kleuren van het prisma. Hoe kan dat nou? Ik zie letters, mene tekel? nee een gedicht van Martinus Nijhoff. Tot slot.

Het licht, Gods witte licht, breekt zich in kleuren:
Kleuren zijn daden van het licht dat breekt.
Het leven breekt zich in een bont gebeuren,
En mijn ziel breekt zich als ze woorden spreekt.

Slechts die zich sterven laat, kan 't leven beuren:
O zie mijn bloed dat langs de spijkers leekt!
Mijn raam is open, open zijn mijn deuren-
Hier is mijn hart, hier is mijn lichaam: breekt!

De grond is zacht van lente. Door de boomen

weeft zich een waas van groen, en mensen komen wandelen langs de vijvers in het gras-

Naakt aan een paal geslagen door de koorden,
Ziel, die zichzelf brak in liefde en woorden:
Dit zijn de daden waar ik mensch voor was.

Voorbeden

Wij bidden

voor mensen die de vernietigende werking van vuur aan den lijve ervaren:

- die momenteel wonen in oorlogsgebieden, en dagelijks verwoesting en ellende moeten meemaken.
- die hebben gewoond in oorlogsgebieden en dagelijks nog moeten worstelen met alle ellende die de oorlog hen heeft gebracht.
- die alles kwijt geraakt zijn doordat bosbranden hun huizen en bezittingen verwoest hebben.
- die voor hun leven getekend zijn doordat ze betrokken zijn geweest bij grote branden, heel vaak door falen en slordige onmacht van mensen.

We bidden daarom voor alle mensen die dit vuur van de hel hebben gevoeld. Dat zij licht kunnen voelen in mensen die hen zien, zodat zij, door al hun ellende heen, toch kunnen leven.

We bidden

voor mensen die het vuur in hun leven missen:

- zij die hun zin in het leven zijn kwijtgeraakt door het verlies van een dierbare
- zij die hun passie kwijtgeraakt zijn door het verlies van hun baan
- zij die geen kracht meer over hebben, verteerd door de ziekte die alle leven uit hun lijf heeft getrokken
- zij die geen energie meer hebben, opgebrand door de problemen in hun omgeving

We bidden daarom voor alle mensen die door alle ellende in hun leven geen uitzicht meer hebben. Dat zij licht kunnen voelen in mensen die hen zien, zodat zij, door al hun ellende heen, toch kunnen leven.

Wij bidden voor onszelf:

- dat wij de rust ervaren die kiemen van God in zich draagt:
- dat we kunnen vertrouwen dat het wél goed komt
- dat we geïnspireerd worden en die vonk laten overslaan
- dat wij het vuur in onszelf de ruimte geven
- dat we, ook al staan we in vuur en vlam, we er niet door verteerd worden

Zo bidden we om vertrouwen en verandering,
zodat wij zien en gezien worden,
en samen leven.